

**WSTĘPNY PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH I RESTAURATORSKICH
OŁTARZ, SUFIT, ŚCIANY I POSADZKA PREZBITERIUM ORAZ NAWY
KOŚCIOŁA
WRAZ Z ŁAWKAMI**

**KOŚCIÓŁ PARAFIALNY P.W.NMP POCIESZENIA I ŚW.MIKOŁAJA W
OBORZYSKACH STARYCH**

OPRACOWAŁA:
Kons.Dz.Sztuki Ewa Szydłowska Nadolna
62-064 Plewiska, ul. Koperkowa 102

Dzieło konserwatorskie i dokumentacja są chronione prawem autorskim
Poznań 2023 rok

1. KARTA IDENTYFIKACYJNA ZABYTKU I DOKUMENTACJI KONSERWATORSKIEJ

DANE OBIEKTU:

OBIEKT: Kościół parafialny p.w. Najświętszej Maryi Panny Pocieszenia i św. Mikołaja

RODZAJ: sufit i ściany prezbiterium oraz sufit i ściany nawy kościoła

CZAS POWSTANIA: koniec XVI w.

LOKALIZACJA: Oborzyska Stare

MATERIAŁ/TECHNIKA:

Sufit i ściany - podłoże drewniane (strop), mata trzciniowa, zaprawa wapienno piaskowa

Posadzka - lastrikowa barwiona w masie

Ławki - drewno

Ołtarz główny - murowany, tynkowany/ ornamenty i rzeźby - odlewy gipsowe/ polichromia/ złocenia/

DANE O DOKUMENTACJI:

ZLECENIODAWCA/WŁAŚCICIEL: Parafia Rzymskokatolicka p.w. NMP Pocieszenia i św. Mikołaja, Oborzyska Stare

WYKONAWCA PRAC I AUTOR DOKUMENTACJI:

Konserwator Dziej Sztuki, mgr Ewa Szydłowska Nadolna

CZAS TRWANIA PRAC: 2023-2024 rok

STAN ZACHOWANIA:

Sufit w części prezbiterium i nawy kościoła w całości przemaalowany. Powierzchnia zakurzona i brudna, miejscami zaplamiona. Na całości powierzchni widoczne nieregularne spękania, o niewielkiej długości oraz dłuższe, biegnące wzdłuż fasety. W dolnych partiach ścian widoczne miejsca wysoleń z odpadającą warstwą tynku. W świetle bocznym zauważalne występujące nierówności na powierzchni ścian i sufitów świadczące o istnieniu warstw wcześniejszych.

Posadzka w części prezbiterium i kościoła jednolita (cementowe, barwione w trzech kolorach płytki). Układana w dekoracyjny wzór oparty na kwadracie. Powierzchnia posadzki miejscami silnie przetarta, głównie w miejscach komunikacyjnych. Widoczne ubytki w częściach krawędzi płytek oraz pęknięcia w ich tafli.

Na stan zachowania ołtarza głównego i jego estetyczny odbiór miały wpływ nieprofesjonalne naprawy w przeszłości i silne wahania temperaturowe - wilgotnościowe we wnętrzu kościoła.

Polichromowana powierzchnia ołtarza została wielokrotnie przemalowana kryjącymi powłokami olejnymi.

Złoczone ornamenty i listwy zostały wtórnie pokryte szlagmetalem i brązami proszkowymi. Obecnie powierzchnia ołtarza pomalowana jest białą farbą olejną. Powierzchnia jest przybrudzona. Farba łuszczy się i odspaja od podłoża. W dolnych partiach ołtarza - na mniejsze widoczne są mocne zasolenia. W wielu miejscach widoczne są również ślady uszkodzeń mechanicznych, wykruszenia warstwy malarskiej i złocień.

ZAŁOŻENIA I WNIOSKI KONSERWATORSKIE

Przeprowadzenie prac renowacyjnych zostanie poprzedzone wykonaniem prac o charakterze odkrywkowym. Wykonanie badań o charakterze poszukiwawczo badawczym ma na celu odkrycie oryginalnych warstw technologicznych, historycznie związanych z czasem powstania, mających na celu określenie pierwotnej kolorystyki sufitu i ścian w części prezbiterium i nawy kościoła.

Po przeprowadzeniu badań stratygraficznych proponuje się:

1. Usunięcie wszystkich warstw do warstwy historycznie pierwszej.
2. Położenie nowych tynków o właściwych parametrach oraz stosowne opracowanie powierzchni.
3. Poddanie działaniom konserwatorskim odsłoniętych fragmentów polichromii (w wypadku ich odkrycia) wraz z wykonaniem rekonstrukcji w miejscach pozbawionych polichromii.
4. Konserwacja posadzki kościoła.
5. Konserwacja ławek kościoła.

PROGRAM PRAC RENOWACYJNYCH (sufit i ściany kościoła)

1. Wykonanie odkrywek o charakterze sondażowym na powierzchni ścian i sufitów w prezbiterium i nawie kościoła.
2. Oczyszczenie powierzchni sufitów i ścian z kurzu i brudu.
3. Umycie powierzchni sufitów i ścian przy zastosowaniu środków powierzchniowo czynnych.
4. Usunięcie spęcherzonej (odspojonej, zmurszałej, zasolonej,) partii tynku.
5. Usunięcie wszystkich wtórnych warstw farb do oryginalnej warstwy pierwotnej (zabytkowej).
6. Wzmocnienie strukturalne warstwy zabytkowej (konsolidacja warstw).

7. Położenie warstwy wyrównujących.

8. Końcowe, kolorystyczne opracowanie powierzchni (kolor wybrany na podstawie wcześniej wykonanych prób stratygraficznych, skonsultowany z urzędem konserwatorskim).

PROGRAM PRAC RENOWACYJNYCH (posadzka)

1. Usunięcie ławek w celu przygotowania powierzchni podłogi do prac restauratorskich.
2. Powierzchniowe, całościowe odkurzenie powierzchni posadzki zarówno w części prezbiterium jak i nawy kościoła.
3. Umycie powierzchni posadzki środkami powierzchniowo czynnymi, powtórzenie czynności przy zastosowaniu środków chemicznych.
4. Nasączenie powierzchni posadzki środkami o charakterze chemicznym, wzmacniające strukturę powierzchni kafelek z jednoczesnym nasączeniem i wzmocnieniem koloru płytki.
5. Zabezpieczanie (kilkakrotne) powierzchni posadzki powodujące nadanie właściwego połysku.

PROPONOWANY PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

(dotyczy ewentualnie odsłoniętych polichromii)

1. Wykonanie wstępnych prac konserwatorskich polegających na obserwacji powierzchni sufitowej i ściennej w różnym oświetleniu, wykonanie dokumentacji fotograficznej dokumentującej stan zastany zabytku, analiza i wyciągnięcie wniosków.
2. Wykonanie wstępnych, dokładnych badań konserwatorskich mających na:
 - wykonanie prób rozpuszczalnikowych mających na celu usunięcie przemalowań, starych tynków oraz kitów, przy zastosowaniu metody mechanicznej i chemicznej (środki użyte do wykonania prób np. Skansol, alkohol metylowy, aceton i inne
 - przetestowanie różnych środków konserwatorskich wzmacniających strukturę zewnętrzną i wewnętrzną warstwy zabytkowej (wybranie właściwego środka umożliwiającego wzmocnienie strukturalne zapewniające tzw. oddychanie partii konserwowanej). Do konsolidacji powierzchniowej proponuje się wykonanie prób z: Paraloid B72, Pleksisol, Pleksigum, PAW, Lascaux P550 4OTB, Acryl Clayber, Primal AC 33, w roztworach o różnej procentowości. Do wykonania prób na konsolidację

wewnątrz tynkową proponuje się: POW, PAW, Primal AC 33 a do wypełnień Malta, Ledan lub wypełniacz mineralny

- analiza wniosków, dobór środków i ustalenie właściwego toku postępowania konserwatorskiego
- wykonanie dokumentacji fotograficznej

3. Całkowite usunięcie wszystkich wtórnych warstw technologicznych (warstw starych, wtórnych zapraw lub warstw malarskich) z wykorzystaniem metody opracowanej na podstawie wykonanych prób.

4. Wstępne, powierzchniowe oczyszczenie polichromii z warstwy zabielenia

- metoda mechaniczna, przy użyciu ręcznych środków zmiatających, masy mącznej, miąższu chlebowego, gumki chlebowej, kw. octowego.

5. Wykonanie zabiegu wzmocnienia strukturalnego warstw technologicznych z zastosowaniem środka wybranego w wyniku wykonanych prób, wprowadzanego metodą iniekcji, w wypadku dużych rozwarstwień wewnątrztynkowych czy odspojień od trzcinowych mat wykonanie iniekcji z wykorzystaniem wypełniacza mineralnego

- wcześniejsze wprowadzenie środka zmniejszającego napięcie powierzchniowe umożliwiające lepszą penetrację środka użytego do konsolidacji

6. Ponowne, dokładne doczyszczenie warstwy polichromii, usunięcie ewentualnych pozostałości przemalowań i retuszy (metoda wybrana na drodze wykonanych prób).

7. Opracowanie i przeprowadzenie zabiegu odsalania (zastosowanie kompresów z wykorzystaniem migracji soli do drugiego rozszerzonego środowiska wodnego, osuszanie)

8. Opracowanie powierzchni ubytków przygotowujące pod kitowanie

- kitowanie kitem na bazie ciasta wapiennego z wypełniaczem kwarcowym o właściwym doborze granulacji ziaren do odpowiedniej warstwy technologicznej, pamiętając o wielkości ziaren użytych w oryginalnej warstwie tynku (1 lub 2 warstwy w zależności od ich głębokości)
- zastosowanie kitów z ciasta wapiennego z kruszywem mineralnym jako wypełniaczem do ubytków o charakterze płytkim, powierzchniowym gdzie potrzebny jest mały granulat użytego wypełniacza
- właściwe opracowanie powierzchni kitów pod kątem rysunku powierzchni oryginalnej
- położenie warstwy pobiału (można kilka warstw)

9. Uzupełnienie ubytków w partii malarskiej — wykonanie punktowania metodą dobraną do charakteru malowidła, z zastosowaniem technologii analogicznej z technologią oryginału z zastosowaniem pigmentów mineralnych

10. Wykonanie dokumentacji konserwatorskiej.

PROPONOWANY PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

(ławki z nawy kościoła)

1. Wykonanie wstępnych oględzin ławek określających ich stan zachowania oraz sklasyfikowanie ławek pod kontem zniszczeń.
2. Powierzchniowe oczyszczenie ławek, następnie przystąpienie usunięcia metodą chemiczną starych, wtórnych powłok lakierniczych.
3. Wykonanie zabiegu dezynsekcji.
4. Wykonanie zabiegu impregnacji – elementy ławek wcześniej sklasyfikowane, silnie naruszone przez drewnojada.
5. Wymiana fragmentów i ławek silnie zjedzonych przez owada (wcześniej sklasyfikowane).
6. Rekonstrukcja ławek.
7. Uzupełnianie ławek w warstwie struktury drewnianej, wykonanie kitowania czy flekowania, opracowanie powierzchni zgodne z powierzchnią oryginalną.
8. Zabezpieczenie końcowe powierzchni ławek.

PROPONOWANY PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

(dotyczy ołtarza głównego)

1. Wymiary ołtarza: szerokość w linii prostej 232 cm, wysokość 650 cm, głębokość 144.
2. Prace dotyczące korpusu ołtarza głównego, tj. mensy (boki i blat), tabernakulum, predelli, kolumn, nadstawy, zwieńczenia:
 - usunięcie przemalowań olejnych
 - podklejenie odspojen oryginalnych tynków i zapraw
 - usunięcie wtórnych reperacji i innych nawarstwień, w tym wtórnych złocień
 - wzmocnienie strukturalne oryginalnego tynku i zapraw
 - uzupełnienie ubytków tynków (barwionymi w masie wg oryginału) i ubytków zapraw

- opracowanie faktury uzupełnień tynkowych i kitów
- przygotowanie podkładów pod złocenia
- wykonanie złocień
- kolorystyczny retusz scalający
- montaż mechanizmu przesuwnego do obrazów

Poznań 2023 rok

